

Praca zespołowa w szkole

Artykuł poświęcony jest działaniom zespołowym nauczycieli w szkole. Współpraca nauczycieli to podstawa rozwoju i funkcjonowania każdej placówki oświatowej. Nauczyciel poprzez udział w pracy zespołowej ma możliwość realizować swoje potrzeby, aspiracje, spełniać się zawodowo.

Tempo życia, nieustanne zmiany powodują, że nauczyciel musi stale podążać za nowościami i radzić sobie ze zmianami w otaczającym świecie. To zmusza do wprowadzania nowych sposobów uczenia, przekazywania wiedzy i umiejętności w sposób ciekawy, nowoczesny i wykraczający poza tradycyjne schematy.

Nastąpiła zmiana w sposobie nauczania, obecnie kładzie się nacisk na poszukiwanie, selekcjonowanie informacji, kreatywne wykorzystywanie wiedzy w praktyce. Nauczyciel musi zmienić swoje nawyki, przyzwyczajenia i podejście do ucznia, aby zaspokoić jego indywidualne potrzeby edukacyjne. To wiąże się ze zdobywaniem nowych umiejętności, doskonaleniem własnego warsztatu pracy np. poprzez pracę zespołową, która jest podstawowym sposobem wspierającym rozwój szkoły. Praca zespołowa w szkole to wymóg prawny.

Podstawą prawną funkcjonowania zespołów zadaniowych w szkole jest Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U z 2001 r. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.). Konieczne jest określenie zadań, ogólne zasady i zakres działania zespołów nauczycielskich w statucie szkoły.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324) zawiera załącznik dotyczący wymagań wobec szkół, stanowiący podstawę prowadzenia ewaluacji zewnętrznej, podczas której będą pozyskiwane informacje na temat zespołowego działania nauczycieli:

2.4. Procesy edukacyjne są efektem współdziałania nauczycieli: Nauczyciele współdziałają w tworzeniu i analizie procesów edukacyjnych.

4.1. Funkcjonuje współpraca w zespołach: Nauczyciele pracują zespołowo i analizują efekty swojej pracy [...] wspólnie planują działania, rozwiązują problemy i doskonalą metody i formy współpracy.

Zespoły składające się z nauczycieli, wychowawców oraz specjalistów, prowadzących zajęcia z uczniem, mają planować i koordynować udzielanie pomocy

psychologiczno-pedagogicznej. Unia Europejska przyjęła pracę zespołową w oświacie jako

bardzo ważny czynnik rozwoju społeczeństw. Taka forma pracy integruje nauczycieli, zwiększa skuteczność działań, wykorzystuje potencjał całej grupy, ogranicza ilość indywidualnych błędów, umożliwia wymianę doświadczeń, pozwala na bardziej efektywną realizację zadań i wpływa na rozwój szkoły.

W statucie powinny być zawarte podstawowe regulacje, precyzujące np. sposób wyłaniania lidera czy zespołów, dokumentowania pracy i inne procedury, wspólne dla wszystkich zespołów.

Zespoły funkcjonujące w szkołach:

- nauczyciele uczący w jednej klasie – tworzą zespół, który ustala zestaw programów nauczania, dobiera metody pracy do potrzeb indywidualnych uczniów, wypracowuje wspólne działania wychowawcze, efektywniejsze formy współpracy z rodzicami.
- zespoły wychowawcze – działanie takiego zespołu to ciągłe planowanie pracy wychowawczej, ponieważ stale pojawiają się nowe problemy wychowawcze i trzeba modyfikować zadania na bieżąco.
- zespoły przedmiotowe – zajmują się wprowadzaniem nowych metod nauczania, organizowaniem konkursów, realizacją ciekawych projektów, autorskich programów.
- zespoły zadaniowe – tworzone są w konkretnym celu, do wykonania jakiegoś zadania. |

Rodzajem zespołu zadaniowego jest zespół samokształceniowy, w którym nauczyciele doskonalą swój warsztat pracy, wspierają się w swoich działaniach.

Nowym zadaniem dla nauczycieli jest zespołowe wypracowanie indywidualnych form pomocy dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Zespół tworzą wszyscy nauczyciele realizujący zadania edukacyjne z uczniami na zajęciach prowadzonych zgodnie z programami nauczania oraz prowadzący zajęcia dodatkowe, a także specjaliści zajmujący się zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi, logopedycznymi. Nauczyciele obserwują uczniów, ich potrzeby edukacyjne, zainteresowania, uzdolnienia. Wychowawca zgłasza potrzebę objęcia ucznia pomocą i wszyscy, którzy pracują z uczniem spotykają się, analizują sytuację i ustalają formy pomocy. Należy nawiązać współpracę z rodzicami, którzy powinni brać udział w spotkaniach zespołu.

Tworząc zespół trzeba określić:

- cele, konkretne oczekiwania i priorytety szkoły,
- zasoby, rozważyć czy w szkole nie brakuje chętnych do pracy i kompetentnych ludzi,
- sposoby pracy zespołu,
- sposoby motywowania,
- skład grupy, (nie może to być działanie przypadkowe, musi być zaplanowane i związane z posiadanymi kompetencjami),
- lidera, który będzie koordynował pracę, dostarczał informacji.

Dobra organizacja zespołu polega na ustaleniu zasad współpracy, przydziale zadań, ich realizacji, monitoringu i ewaluacji działań.

Organizacja spotkań:

- zaplanowanie terminów spotkań,
- spotkania mają z góry ustalony i znany uczestnikom program,
- na początku każdy z uczestników zdaje relację z przeprowadzonych działań,
- określa się czas wypowiedzi członków zespołu,
- sprawozdawca zapisuje wnioski i podjęte decyzje,
- zespół konsultuje swoje działania z Radą Pedagogiczną.

W przypadku powołania nowego zespołu ważne jest ustalenie zasad współpracy, reguł np. wywiązywanie się z zadań w określonym terminie, dbanie o dobrą atmosferę pracy, szanowanie pomysłów innych itp. Należy opracować wspólny cel, tak, aby efektywnie współdziałać. Po zaakceptowaniu celu przez wszystkich członków trzeba zaplanować pracę,

ustalić priorytety, plan pracy dla całego zespołu i każdego członka, zadania szczegółowe i ich sposób realizacji, a także określić czas wykonania zadań.

Bardzo ważnym elementem pracy zespołu jest monitoring, który pozwala na efektywną realizację zadań, analizę, wskazanie nieprawidłowości, dostarcza informacji o tym, co należy zmienić, zmodyfikować.

Przy dokonywaniu ewaluacji konieczne jest przeanalizowanie stopnia osiągnięcia celów, jakości pracy, współpracy, radzenia sobie z trudnościami. Ewaluacji podlegają efekty pracy zespołu i indywidualna praca jego członków.

Praca zespołowa, aby przyniosła sukcesy i była skuteczna, wymaga doskonalenia poprzez studiowanie literatury i zdobywanie umiejętności w praktyce. Przykładem dobrej praktyki jest grupa *Pomocnych Przyjaciół* stosowana przez szkoły współpracujące z Fundacją Centrum Edukacji Obywatelskiej. Uczestnik grupy sam planuje swoją pracę z uczniami, dzieli się planami z pozostałymi członkami grupy, otrzymuje wsparcie i pomoc. Tego typu spotkania przynoszą bardzo dobre efekty.

Opracowała Patrycja Tabaka